

Jak napisać wypracowanie maturalne z polskiego?

Blok, ja w nim Mirona Białoszewskiego

dr Magdalena Marzec-Jóźwicka

KUL, XXI LO w Lublinie

(na podstawie materiałów WSiP oraz ParkEdukacji)

5 KROKÓW POWTÓRKOWYCH

1. Analiza tematu.
2. Zapoznanie z tekstem.
3. Sporządzenie planu pracy.
4. Redagowanie pracy.
5. Sprawdzenie wypracowania.

joes.pl

Temat: **Na podstawie utworu Mirona Białoszewskiego *Blok, ja w nim* przedstaw sposób kreowania codzienności w kontekście poetyki lingwizmu**

- Ralla
la laa – radio z babą
- uuu! – gdzieś dziecko
- Ralla
la laa! – baba
- uu! – dziecko
- Ral
la la – baba
- uu – dziecko

- Ra
la la –
- u

oho
ucho mi zwariowało?

a to nie:
niedziela
rusza
trzymajcie się ludzie!

(Odczepić się, 1978)

I. Analiza tematu:

- a) kilkakrotne przeczytanie tematu
- b) sformułowanie go własnymi słowami
- c) wypisanie elementów składowych
- d) wyodrębnienie tezy zawartej w temacie
- e) dostrzeżenie pojęcia/ tytułu/ nazwiska
- f) określenie tzw. punktów ciężkości

- współczesność – wiersz wolny
- Białoszewski – dziwak, ekscentryk od łyżek durszlakowych, stolikowych baranów, podłóg itp.
- poetyka lingwizmu /poezja lingwistyczna – zabawy językiem, gry językowe, szukanie nowych znaczeń
- poezja reistyczna (rzeczy)
- zainteresowanie codziennością, zwyczajnością
- sposób przedstawienia codzienności

2. Zapoznanie z tekstem

- a) dokładne, przynajmniej dwukrotne, przeczytanie go wraz z przypisami!
- b) próba określenia: skąd pochodzi fragment (jakie wydarzenia następują przed lub po nim w utworze) albo kim jest autor utworu i kiedy tworzył (w przypadku poezji)
- c) zaznaczenie w tekście ważnych, kluczowych dla tematu fragmentów z ich krótkim omówieniem

- ❖ z tomu *Odczepić się*, 1978
- ❖ ostatni etap twórczości poety
- ❖ przedmiot poznania poety – inni ludzie, mieszkańcy bloku
- ❖ opis przestrzeni miejskiej, ale z perspektywy „od wewnątrz”, „od środka”
- ❖ dziwolągi językowe, niezrozumiałe znaki, pourywane dźwięki, brak tradycyjnego języka poetyckiego

3. Sporządzenie planu pracy

Wstęp:

POSTAWIENIE

PROBLEMU – bezpiecznie napisać o analizowanym utworze (zarys problematyki, autor, epoka)

Przykładowy wstęp:

Białoszewski to poeta tworzący w XX wieku, przedstawiciel poezji lingwistycznej, autor tomiku *Odczepić się*, z którego pochodzi analizowany wiersz. Interesowała go codzienność, którą w tekście *Blok, ja w nim* oddał za pomocą dźwięków, co było charakterystyczne dla poezji lingwistycznej. Na pierwszym planie znajduje się zatem warstwa brzmieniowa.

Sporządzenie planu pracy c.d.

Rozwinięcie:

ARGUMENTY

KTO?

DO KOGO?

O CZYM?

**W JAKICH
OKOLICZNOŚCIACH?**

JAK?

mówi)

Rozwinięcie:

- a) interpretacja tytułu (wskazuje na tematykę)
- b) osoba mówiąca: mieszkaniec bloku, obserwator, zainteresowany życiem codziennym mieszkańców mrówkowców, pokazuje, czym żyją, wskazuje na wspólnotę doświadczeń
- c) na pierwszym planie: warstwa brzmieniowa utworu: onomatopeje (odgłosy dobiegające z bloku), zgrubienia („baba” – mowa potoczna), urywki wypowiedzi, tzw. „cytaty z rzeczywistości” (wrażenie chaosu), powtórzenia, paronomazje (zabawy słowem, dobieranie wyrazów podobnych brzmieniowo „oho/ ucho”), elipsa (skrót myślowe), metafora „niedziela /rusza”, związek frazeologiczny „trzymajcie się ludzie” (pokrzepienie), pytanie „ucho mi zwariowało?” (zdziwienie, dezorientowanie)

Sporządzenie planu pracy c.d.

Zakończenie

(koniecznie ostatni akapit!):

**ROZSTRZYGNIĘCIE
PROBLEMU** – wnioski –
powtórzenie tezy
z tematu w formie
potwierdzającej.

- ❑ specyficzny opis rzeczywistości wielkomiejskiej
- ❑ licznie zastosowane środki foniczne (natłok osączających człowieka dźwięków, zagubienie)
- ❑ ruch, któremu podlega rzeczywistość (karuzela = odzwierciedlenie tempa codziennego życia)
- ❑ poetyka lingwistyczna (gra ze słowem poetyckim, środki char. dla mowy potocznej, np. kolokwializmy, skróty, elipsy)

4. Redagowanie pracy

Konteksty:

- biograficzny: kim był autor? Gdzie i kiedy żył? Czy jakieś fakty z jego życia mogą pomóc w interpretacji tekstu?
- historyczny: kiedy powstało dzieło? W jaki sposób tekst nawiązuje do zdarzeń z tego okresu? Jak autor interpretuje opisane wydarzenia?
- kulturowy: w jakiej epoce powstało dzieło? Na jakie problemy sobie współczesne zwraca uwagę autor?
- literacki
- filozoficzny
- osobisty ucznia
- macierzysty utworu

- ✓ Białoszewski jako poeta rzeczy, codzienności, przedstawiciel tzw. kultury jarmarcznej (niskiej) – zwracanie uwagi na to, czym nikt się nie interesuje
- ✓ zainteresowanie miastem (awangarda krakowska, skamandryci; obraz miasta w literaturze)
- ✓ znane uczniowi utwory poruszające podobną problematykę (np. skłonność do obserwacji, zainteresowanie życiem człowieka, jego funkcjonowaniem)
- ✓ poezja XX wieku jako poszukiwanie nowych form wyrazu, opisu rzeczywistości (neologizmy, kalambury słowne, wiersze wolne, odrzucanie reguł, wolność artysty)

5. Sprawdzenie pracy

- a) uważne przeczytanie
- b) poprawienie błędów stylistycznych (skróty myślowe, mieszanie stylów, rymowanie, powtórzenia wyrazów) czy składniowych (powtarzanie zdania przydawkowego od „który/ która”, zbyt długie i zawiłe zdania)
- c) zwrócenie uwagi na to, czy wszystko, co zostało napisane, jest zgodne z prawdą (błędy rzeczowe)
- d) ewentualne dopisanie dodatkowych informacji, które przypomną się w związku z tematem
- e) sprawdzenie, czy praca jest odpowiednio zbudowana (właściwe proporcje) i rozczłonkowana graficznie (akapity i nowe myśli)

O czym jeszcze warto pamiętać?

1. Nie próbować wstrzelać się w klucz (analityczny model odpowiedzi)!
2. Wczytać się w tekst, zagłębić się w niego: z góry do dołu, z prawej do lewej, nie pomijać żadnego słowa, żadnej wypowiedzi bohatera. Każde słowo jest ważne!
3. Najpierw dobrze utwór przeanalizować (napisać o tym, co w nim pewne na 100%, dostrzegalne od razu, podane), a potem zinterpretować (wychwycić sensy prawdopodobne). Analiza to nie to samo, co interpretacja!
4. Streszczenie wiersza czy fragmentu prozy (dramatu) nie zastąpi analizy i interpretacji, ale można je w nich wykorzystać!
5. Znać utwory w całości!
6. Utwór literacki jest wielowarstwowy: warstwa brzmieniowa – warstwa obrazów – warstwa opisów – warstwa znaczeń symbolicznych/ alegorycznych!